

Slagman/Slaugman

Henrik Karlsson 2017

Bakgrund

De båda skepparna och jordägarna i Ulebergshamn på Sotenäset *David Slaugman d.ä.* (död 1636) och *David Slaugman d.y.* (död 1682) har sysselsatt många släkt- och hembygdsforskare under lång tid. Det kan synas något underligt då de inte har några nutida ättlingar. Men de gav upphov till berättelser som gav dem ett mystikens skimmer. Deras härkomst har bara delvis varit känd, och man har försökt pussla ihop den med hjälp av fakta och spekulationer. Den som sannolikt lagt ner mest tid på detta är framlidne professor Olof Brattö, och han sammanfattade det han då funnit vara möjligt att få fram i en artikel i *Vikarvet* 1992-93; ”Slaugman i Ulebergshamn”. Brattö hade som särskilt forskningsområde personnamn i Bohuslän. Då det kom till spekulationer fick de därför ibland en nammässig vinkling. Jag hade under ett antal år kontakt med Olof Brattö och fick flera av hans böcker och andra publikationer. När det nu gått 25 år och inget mer än detta har framkommit, kan jag genom ett fynd i Lagmansrättens protokoll från 1691 lägga fram en mera komplett bild av de båda Davids härstamning och släkt, men även av den yngre Davids hustru Anna Olsdotters släkt.

Nytt arkivfynd

Olof Brattö skriver i sin artikel i *Vikarvet* att tvistigheterna om arvet efter den yngre David Slaugman fördes upp i Lagmansrätten men att dess protokoll inte är bevarade (sid. 18). Det har dock visat sig att de faktiskt är bevarade och nu lättillgängliga t.ex. via Arkiv Digital (serien EVIICB:1-18 i Advokatfiskalens arkiv i Göta hovrätt). År 1691 28-31/7 hölls lagmansting i Kungälv, varvid man på sid. 8 avhandlade arvet efter David Slaugman d.y. Där ges upplysningar om både den tyska släkten (Davids) och den svenska (Annas). Arvstvisten kom till lagmansrätten 1688 3-7/7 (Uddevalle) och fortsatte 1689-90, innan det intressanta målet 1691 (man hänvisar där också till att ärendet skjutits upp gång efter annan). Jag tänker här meddela det som handlar om släktskap och sedan ställa det i relation till det Brattö kom fram till, samt ge en bild av hur man kan sammanställa allt detta till en bild med ganska stor säkerhet. En avskrift av protokollet finns som bilaga.

I rätten framfördes synpunkter på arv av personer som sedan kunde avföras som icke arvsberättigade. Man måste därför gå igenom alla dokumenten för att sälla bort påståenden om släktskap som gjordes i egen sak och senare visade sig vara felaktiga. I tingsrätten (främst ett långt mål med starten av arvstvisten från 1688 6/2; nr 18) dömdes det som ett s.k. danaarv (ingen levande arvsberättigad personhört av sig inom en viss tid), då man menade att det gått för lång tid efter dödsfallet. Men här kom man fram till att det inte var tillämpligt. I protokollet påstods David d.ä. ha varit David d.y:s farbroder, något som styrker det Olof Brattö fått fram eller anat. Vid rättegången 1691 var två män från Pommern närvarande och kunde redogöra för släktskap (tidigare hade man bara haft andrahandsuppgifter).

Anders Jöransson i Hunnebostrand ansåg sig vara arvinge till David d.y. genom sin hustru. Han hade tagit hand om alla Davids böcker och papper och all kvarlåtenskap, då han ansåg sig som ende säkre arvinge, men kunde tänka sig att lämna över det till någon tysk släkting som var närmare i arv, om någon sådan gav sig till känna. Anders hustru hette Maren eller Maria Valentinsdotter (född i

Greifswald enligt tingsrätten 1688) och uppgavs vara halvsystemdotter till David d.y., men han kunde inte bevisa detta utan ansågs som oskyld och fick därför inte del av arvet.

Herr *Johan Brunst* och herr *Johan Hövet* från Pommern bevisade att de och deras medintressenter var närmsta arvingar. De hade en attest från staden Greifswald ("Gripwall"), här återgiven med starkt förkortat innehåll:

*I Greifswald levde en **Brand Slagman**, vilken hade tre döttrar. **Ursula** var gift med köpmannen **Paul Brunst** och de hade söner **Arend Brunst** och **Johan Brunst** (här närvarande). **Ilsebe** var gift med **Ewerwien von Städen** och hade dottern **Sophia**, gift med salig kapten **Bökel**, och sonen **Johan von Städen** (oklart om han var i livet och tas senare i målet inte upp som arvinge). **Margareta** var gift med doktor **Philip Hindrich Friedlieb(en)** och hade dottern **Ilsebe**, gift med **Johan Hövet** (här närvarande), och sonen licentiaten **Arnold Friedlieben**.*

Man uppvisade även dokument från Rostock, där det framkom att döttrarna Ilsebe och Margareta hade ärvt gamle David Slagman. Ursula nämns inte i det sammanhanget, men borde ju ha ärvt på samma sätt som systrarna: på ett annat ställe står det också att de *tre* systrarna ärvt. Ursulas son Johan Brunst gjorde ju dessutom anspråk på arvet efter unge David, vilket godtogs. Det framgår av texten att de som hade ärvt den gamle David också var berättigade till arv efter den unge.

Länsman *Per Jönsson Holst* gjorde anspråk på att vara arvinge till David genom sin hustru som var dotter till *Philipp Heinrich Friedlieb(en)*, men han tog tillbaka detta då det visade sig att hon var dotter till dennes bror, "salig borgmästare David Friedlieb".

Avslutningsvis kom man fram till att de tyska var de rätta och närmsta arvingarna till David d.y.

Om *Anna Olsdotters* släkt meddelar man flera saker i det här målet: en Olof Jönsson tog hand om arvet efter Anna och ansågs med sina syskon vara hennes arvingar. Man räknar upp hennes brorsbarn Lars och Olof Jönsson (den ovan nämnde), Engel och Anna Jönsdotter, samt "några halvsysstrar". Dessa upplysningar hjälper till att identifiera Anna med större säkerhet än det tidigare varit möjligt.

Slutsatser och nya hypoteser:

Det fanns tre bröder Schlamann: David d.ä., NN och Brand. Brattö berättar om David d.ä:s familj, men den går vi inte in på här förutom epitafiet på predikstolen i Tossene kyrka. Några efterlevande barn hade han inte, men han fick en son. Denne dog 1½ år innan David. Det är för mig helt klart att texten på tavlan tillverkad fem år efter dödsfallet bör tolkas så här (och inte som Brattö som hade tillgång till färre grunddata): det gällde gossen som dog i maj 1635. Denne var kusin ("fetter och syskonbarn") till David, Ursula, Ilsebe och Margrete. David d.y. var ju son till NN och därmed kusin till David d.ä:s son. Ursula, Ilsebe och Margrete var döttrar till Brand och även kusiner till gossen. Då kan man i enlighet med hur man formulerade sig på 1600-talet läsa "S. Gammel (e...)" som "Salig Gamle (e...=troligen ehem. = ehemalige = fordom/före detta) *fordom David Schlamans oc Ilsabets gosse*". Gossen namnges inte och det var då naturligare att sätta ut salig före föräldrarnas namn. Med denna tolkning behöver man inte någon namnmässig utläggning. Jag anser i motsats till Brattö att "Gammel" ovan var ett adjektiv med en form som då var mycket vanligare än "Gamle": han kallas också i vissa skattelängder "Gamell Daud". Jag anser att skrivningen *s(alig)* syftar på 1641 när epitafiet tillverkades och inte på 1635 när sonen dog, vilket Brattö tänker sig. Något testamente mellan David och denna hans andra hustru hade tydligen inte skrivits, åtminstone inte så att hon skulle få ära honom.

Genom nätsökningar har jag kunnat komplettera bilden på flera punkter (se vidare i ättlingaverket). Jag har också tillskrivit stadsarkivet i Greifswald utifrån de nya uppgifter jag hittat, men man kunde tyvärr inte meddela så mycket mer än man hade gjort tidigare till Brattö. Tyvärr får vi aldrig veta namnet på de tre brödernas föräldrar. Brand fick, enligt vad stadsarkivet meddelat mig, burskap i Greifswald *vid påsk* 1596. Han uppges i den handlingen ha *varit från Greifswald*, men någon annan med hans släktnamn nämns inte i några källor från 1531 och framåt. Han skrivs även Brand(d)anus Schlamann. Brandanus kan enligt nätet vara den latinska formen av det irländska Brendan. Men jag tycker det ligger närmare till hands att tolka Brand som en (ganska vanlig) förkortning av det tyska Is(e)brand. I vilket fall som helst skulle den latinska formen kunna tyda på att Brand var, eller var son till, en lärd man. Det skulle vara i linje med att dottern *Margareta* blev gift (i oktober 1630 i Greifswald) med den då kände teologen Philipp Heinrich Friedlieb¹.

Ursula Schlamann blev gift med köpmannen i Greifswald *Paul Brunst* (burskap 1622), son till Paul Brunst och Angelika Dalmer. Den äldre Paul kan ha avlidit 1610, då det finns en gravsten bevarad i kyrkan St Marien. På denna gravsten finns även namnet Arnold Brunst som borde avse en bror till den yngre Paul. Denne fick med Ursula en son Arnold 1630 (gift i Greifswald med Regina Engelbrecht – son Johannes 1662). Han kallas i lagmansrättens protokoll Arend.

Ilsebe blev gift med ”*Ewerwien von Städen*”. Hans rätta namn är oklart, då det skrivs på olika sätt i olika källor. Brattö har en Ewerwihn von Stedten junior, borgare i Greifswald 1656. I en norsk herredagsdom 1637 fann han att en Effuerin von Steden var en av arvingarna till David Slaugman d.ä. Några år senare kallas han Evert Wind van Steten. Hur namnet skall skrivas kan vara svårt att med säkerhet fastställa. Den som var gift med Ilsebe Schlamann bör enligt min bedömning ha varit d.y., även om junior inte skrivs i protokollet: där upptas som barn bara en dotter Sophia och en son Johan.

Brattö skriver utförligt i sin artikel om tingsrättens släktuppgifter i samband med arvet efter David d.y. Med lagmansrättens protokoll får vi svaret på de frågor och osäkerheter som framförts där. Några rader skrivs här, då denna släkt hörde ihop med några Bohussläkter. *Fältskären Justus Friedlieb* från Fredriksstad i Norge och hans två svågrar (av vilka den ene var länsman Holst ovan) var barn till förre borgmästaren där, David Friedlieb. Vi har sett att denne var bror till den som var gift med Margareta Schlamann och således inte arvsberättigad. Justus var enligt nätet född 1648 7/5 och kallades då Jost. Per Holsts hustru hette *Blanceflor Friedlieb* och var född 1656 21/9. Med Per fick hon barnen Blanceflor (Myckleby 1690), David (Myckleby 1698, död s.å.) och Margareta (död i Uddevalla 1701). Hon gifte om sig 1709 6/8 i Uddevalla med rådmannen Joakim Lemmich (”matronan Blanceflor Friedlieb”) i hans andra gifte och dog 1714 (begr. 7/2). Justus andre svåger kyrkoherde Johannes/Hans Erdtman i Uddevalla (1636-99) var gift I med Margareta Friedlieb och gift II med Catharina Nilsdotter Bagge i hennes andra äktenskap av två.

Något man kan notera är också att David Slaman d.y. några få år före sin död 1682 enligt en anteckning i Lagmansrätten 1690 11/3 skall ha varit i Tyskland och lyft ett arv: ”anseelige penningesummor, som Sahl.Slagman för intet så långh tidh sedan har ärfvt uthi Tysklandh, och tagit medh sigh hijt heem”. Det är inte lätt att se vem det skulle vara efter.

¹ Med detta mål i lagmansrätten kan vi nu också säga något om salig borgmästare *David Friedlieb*. Han var bror till Philipp Heinrich. Det finns en artikel på nätet om denne David (”Stamtavle over slægterne Friedlieb og Schou”). Man är där osäker på hans ursprung, men vet att han var byfogde i Christiania (Oslo) 1654-57, rådmän där 1661 och sedan borgmästare i Fredriksstad. Han dog 1684. David fick 12 möjliga barn, av vilka en dotter bör ha varit hustru till länsman Per Jönsson Holst, nämnd ovan.

Namnet Slaugman

Olof Brattö har redovisat sin syn på stavningen och kommit fram till denna. Om man emellertid går efter stavningen på predikstolen i Tossene kyrka 1641, som bör vara skrivet av David d.y. och möjligen även hans tyska kusiner, borde det vara **Schlamann**. Denna stavning överensstämmer också med den som förekommer på nätet i fråga om Brand. David d.y. skrev själv **Slaman**, när man kontrollerar hans underskrifter på tullsedlar. Troligen försvenskade han stavningen, och vi borde väl använda samma stavning som han själv. Formen Slaugman är enligt ovan svårare att ta till sig, även om den används i olika samtida källor. Se vidare nedan.

Och så har vi det som Brattö spekulerade om: att David den yngre skall ha hetat David Davidsen. Detta kommer från en tullsedel där han både i texten benämns *Dauid Davidsen*, och i underskriften i Brevik i Sunnerviken 1643 28/4 med ”*egen hand*” *Dauid Davidsen*. Det går inte att avfärda detta som ett skrivfel av en skrivare. Eftersom unge David var brorson till gamle David och knappast med tanke på arvsgången kan ha varit adopterad av honom, måste det betyda att unge Davids far även han hette David. Något som också antyder att David d.y:s far kan ha hetat David är domboken 1697 19/10. Man vittnade att David Slaman hade efterskänkt en skuld för att David i Skälle ”*var opkalladt effter deß sahl. fader*” och att de sedan alltid varit goda vänner. Det är dock inte säkert att de var släkt. Denne David nämns inte själv i domboken annat än som bror till Erik Olsson i Skälle Sörgård. Han finns dock med i dopboken, då han fick ett barn 1664, kanske sonen Olof: Olof Davidsson nämns från 1697. David nämns i Skälle Nordgård i mtl t.o.m. 1698.

Fanns det någon David i Tossene åren omkring David Slamans födelseår 1600? Ja, i Bögebacka: en David nämns där i jordeböckerna 1603-26. I extraskatte-mtl står han aldrig som jordägare där, men 1617 (bara detta år) står det direkt under Öne/Öden i Bögebacka: ”*Wlbeckshaffuen Dauidt*”. I dessa längder står David Slaman i Ulebergshamn från början 1610 till sin död 1636. Det borde inte vara samma person; i så fall skattade han dubbelt, både för gården Bögebacka och som strandsittare i Ulebergshamn. Ännu i länsräkenskaperna 1660 står David i Bögebacka för en hel skattegård. Detta betyder inte att denne David levde, utan det kunde vara ett kvarlevande namn på gården efter en David som en gång i tiden ägde den.

I letandet efter fler David, framkommer även en David i Ellene i extraskatte-mtl som lejlending (kronobonde) 1638-47. De båda David Slaman ägde odelsdelar i flera gårdar på Sotenäset, både i Bögebacka och i Ellene. David d.ä:s jord i Bögebacka ärvdes av kyrkoherden i Torsby Baltzar Kruse och hans hustru (domboken 1680 20/10) och såldes ur släkten 1679 6/6². Det är väl mindre troligt att någon av de här David var far till David d.y. Det är teoretiskt möjligt att David d.ä. hade en bror med samma namn, men svårt att förena med att någon av dem i Bögebacka och Ellene var han, då ingen av dem använde namnet Slaugman.

Vad skulle fadern annars ha kunnat heta? Brattö trodde inte att det kunde ha varit Hans för att han inte kunnat undersöka hur vanligt namnet var där då och för att han verkade alltför ung: det fanns nämligen en skeppare 1608-11 som enligt honom hette *Hans Slogmandt*. Denne förde varor från Rostock till Marstrand och Uddevalla. I mina anteckningar har jag noterat honom 1608 20/11 som Hans Slogmandt. I lagmansrättens protokoll sägs att man använt dokument från Rostock i samband med

² Kruse var gift två gånger, först med Anna, dotter till borgmästaren i Kungälv Fredrik Christoffersson och hans hustru Elisabeth Mickelsdotter, sedan (strax före 1679 och vid transaktionen enligt ovan) med Elisabeth Jönsdotter, dotter till kyrkoherden i Foss Jens Jenssen Nordtman.

gamle Davids arv. Rostock ligger inte långt från Greifswald. De båda David var skeppare. Jag tycker det ligger mycket nära till hands att sätta denne Hans som en nära släkting till unge David. Efter ytterligare forskning i Öresundstullen från 1557 och framåt genom hela 1600-talet har jag kunnat konstatera att namnet Slaugman (med stavningsvarianter) där är ytterst ovanligt och ö.h.t. bara förekommer vid två tillfällen. Dessa är emellertid mycket intressanta. År 1582 11/6 kom en *Hanns Slaamann* genom Öresund från Bremen med ballast, och 1584 20/3 noterades *Hans Slaugmand* för varor från Rostock, av vilka han själv ägde den största delen. Säkerligen är det båda åren samma skeppare (och troligen köpman), möjligen identisk med den ovan nämnde Hans Slagmandt 1608 och 1611. Det skiljer en hel generation, men posterna kan härröra från början och slutet av hans skeppargärning. Åren 1582 och 1584 sägs den här skepparen ha *Helsingör* som hemort.

Man kan alltså sannolikt flytta skepparsläkten Slaugmans äldsta kända notering tillbaka till 1582 och sätta hemorten till Helsingör. Om det går att säkert få fram hur släktskapen kan ha sett ut är svårt att säga, då det inte finns så många bevarade källor³. Han var mest troligt de tre bröderna Slaugmans far, eller kanske en tidigt avliden och barnlös bror, möjligen kusin. Kanske det var så att Hans Slagman härstammade från *Slagelse*. Detta var en av de mest betydande städerna i Danmark fram till 1600-talet och ligger på Själland några mil väster om Helsingör. Ortnamnet är nästan det enda med stavelsen ”slag” men uttalet av Slagelse, ”slejelse”, stämmer inte med Slagman/Slaugman/Slogman, då flera stavningsvarianter tyder på ett å-ljud. En flyttning från Danmark till Tyskland stämmer i alla fall med att man först skrev namnet med S och sedan ofta med Sch i enlighet med det tyska uttalet av S i början av ord.

Jag har via mina tullräkenskaper och nätsökningar fått en god uppfattning om namnet Schlamanns förekomst under 1600-talet. De enda personerna i övrigt är en Jobst Schlamann i Lengerich, son till en Claus Schlamann (död 1607). Namnet Claus verkar inte förekomma i ”vår” släkt. Dessutom ligger Lengerich långt ifrån Greifswald, nära holländska gränsen. En Evert Schlamann föddes 1600 som son till en Peter Schlamann i Epe i Nordrhein-Westphalen, samma område som Lengerich. Det verkar långsökt att sätta dessa personer som tillhörande ”vår” släkt. Via nätet kan man hitta uppgifter om namnet Schlaman som att det var ett tyskt medeltidsnamn och att det finns många nu levande personer med det namnet.

Kompletterande data om skepparna Slaugman

Gamle David kan absolut (som Brattö antyder) ha varit ”kremer” i Marstrand. Han kan ha drivit en handelsbod där, även om han bodde i Ulebergshamn. Vid flera tillfällen levererade han livsmedel till förnödenhet på olika fartyg och fraktade trävaror. Han försvann ur skattelängderna mellan november 1636 (penningskatten till St Martins dag) och 1 mars 1637 (båtsmansskatten). I längden över båtsmansskatt 1636 1/3 nämns båda. Den unge David kallas ”unge” bara en gång i tullräkenskaperna, 1635 11/8, tydande på att båda levde då. I nästa bevarade tullängd 1636 14/5 står det bara ”Dauitt Slagmand”, vilket kan ses som att gamle David var död. Han kan med viss säkerhet sägas ha avlidit på våren 1636. Den unge David gifte sig mellan 1627 1/5 och 1628 1/5 (länsräkenskaperna löpte årsvis

³ En genomgång av tullaren David Hansens familj ger inget säkert samband. Denne stod för Öresundstullen under en del av 1500-talet och bodde i Helsingör. Han hade bl.a. en son Hans, men denne var inte skeppare.

mellan 1 maj) och nämns i extraskatte-mtl fr.o.m. 1628. I huvudtiondet, som i princip var en vigsellängd, sägs: ”Wnge Daud SlaaMand fick G. Dauditz Tieneste pige, gaff 1 ½ dlr 5 s.” Detta bör alltså vara Anna Olsdotter.

Anna Olsdotter

Hennes brorsbarn nämns ovan. Brodern måste alltså ha hetat Jöns Olofsson. Han hade barnen Lars, Olof, Engel och Anna. Det fanns också ”några halvsysstrar”. Frågan är vem detta syftar på; Annas halvsysstrar eller brorsbarnens? En fråga är om brodern hette Jöns eller Jon. Båda formerna förekommer som patronymikon till de fyra syskonen ovan.

En *Jens (Jöns) Olsson* nämns i Ulebergshamn i skattelängder 1638-55, möjligen så länge som till 1673 (domboken 30/6, då det nämns att han sålt en skuta i Köpenhamn 1666) och 1675 (mtl enligt sockenlängden – men kallas där Jöran). Det var antagligen han som var Annas bror. Något om deras föräldrar kan nog aldrig gå att få fram, då strandsittarna oftast bara ses i kortfattade skattelängder och källorna före 1600-talets början är mycket sparsamt bevarade. Brorsonen *Lars Jönsson* bör vara den på Hunnebostrand som 1668 gifte sig med Anna Thomasdotter från Hunnebo(strand). Lars sägs i sockenlängden ha kommit från Ulebergshamn och nämns först där 1668, och sedan t.o.m. 1699. *Olof Jönsson* gifte sig 1680 med Marta Henriksdotter från Hovenäset, dotter till Henrik Olsson, och bodde där i några år men sedan i Hunnebostrand (nämns i domboken som boende där 1691 och 1693). *Engel Jönsdotter* vid Ulebergshamn fick ett uä barn 1664 och gifte sig 1667 med Vilhelm Thomasson från Hunnebostrand, bror till Anna ovan (som var gift med Engels bror Lars). *Anna Jönsdotter* var säkerligen den som i Ellene var gift med först Lars Andersson (hustru från 1669 i mtl) och sedan (1676) Olof Svensson, samt var död efter 1698 (mtl) och före 1704 (domboken).

Anders Jöransson fick i andra äktenskapet först en dotter Maren (Maren d.ä., 1694). Hon bör ha fått namn efter första hustrun, vilket gör att formen Maren får anses mera rätt än Maria. Anders nämns i Ulebergshamn 1681 (domboken 17/11) och bodde alltså där några år innan han gifte sig. Han flyttade till Uleberg Nedergård 1699 och nämns i mtl för år 1700. System Bodela gifte sig till Svenneby 1683 och bodde då i Ulebergshamn. Med stor sannolikhet var Anders och Bodela barn till den utfattige Jörn/Jöran Olsson som nämns med hustru i Ulebergshamn 1664-92. Dessa hade enligt mtl en där icke namngiven dotter som försvann till mtl 1684, vilket stämmer med Bodelas vigsel. Dessutom hade de en dotter Karin, som gifte sig 1669. Jöran Olsson hade en bror Olof i Ulebergshamn också och kan ha varit född där.

Den hustru *Karin Torgersdotter* som fick en gåva från arvet efter David Slaman var liksom maken Nils Olsson Trolle tjänstefolk hos David. De gifte sig 1666 och nämns i sockenlängderna under många år. De fick 1682 sonen David, vilken döptes 13/8 och helt klart fick namn efter David Slaman som alltså hade avlidit före detta datum. Nils dog 1716 och Karin omkring 1722, då hon försvann ur mtl⁴.

⁴ Karin kallas med tiden Torkelsdotter och sist Nilsdotter. Hon var möjligen dotter till den fattige Torger Olsson som skrivs med hustru i mtl 1680-89 precis ovanför henne och Nils.

Tullnoteringar

Olof Brattö fann inte så många noteringar men hade nog inte tillgång till så många tull- och länsräkenskaper som jag (ett par tullnoteringar 1610 och andra handlingar från åren 1600 och 1625). Det finns dock ganska många bevarade längder och kvitton för både David d.ä. och David d.y., vilka listas här för att ge en bättre uppfattning om verksamheten (Ö=Öresundstullen).

I extraskattelängderna finns en post för odelsägare som måste erlägga en genom åren varierande del (1/4-2/3) av sin uppbörd av brukarna till kronan. I dessa längder finns en David Slaman varje år 1617-52. Man gör ingen skillnad på om det var den gamle eller den unge. Släkten Slaman var den ojämförligt största odelsägaren på Sotenäset och stod för upp till 3 ggr så stor skatt som alla övriga tillsammans⁵. I Ulebergshamn bodde det fler än David Slaman. På 1620-talet fanns det tidvis 13 skattskrivna strandsittare där, under 1630-talet hälften så många. Förutom skeppare (i tullängderna två förutom Slaman och Kruse) och fiskare fanns där under en period en skräddare och en tunnbindare. Ett par danskar var skrivna där olika länge. En släkt som var representerad där var ovan nämnda Kruse (skrevs ofta med dubbel-s): Anders Kruse 1610-24 (tull 1616 12/6) och Hans Kruse 1623-26. En Jens Krasse nämns 1610-23, liksom en Niels Högh.

Gamle David

1610 12/6 bärgad båt skickad till Köpenhamn med en holländsk byssa
1610 29/6 livsmedel till besök av drottningen och prinsen med följeslagare
1611 22/11 livsmedelstransport, tillsammans med Anders Kruse i Ulebergshamn
1614 9/7 livsmedelstransport
1616 22/5 trävaror till Rostock
1617 27/10 livsmedelstransport
1618-19 trävaror mm till Lübeck
1620-21 oxhudar och talg till Tyskland
1621 20/7 livsmedelstransport
1623 10/2 tre båtsmän till örlogshamnen Bremerholm vid Köpenhamn
1624 20/7 från Ulebergshamn med "borgargods" (kramvaror) (Ö), 16/8 åter från Lübeck
1625 10/5 till Tyskland, senare samma år åter därifrån (Ö)
1632 29/8 trävaror och hästar från Bohuslän (Ö)
1635-36 från Gullmarsfjorden med skuta på 12 läster, 30/8 hem med hampa och lin

Unge David

1635 11/8 från Brevikskile till Lübeck, 12 läster
1636 14/5 från Uddevalla, 12 läster
1637 12/6 från Uddevalla
1639 6/5 trävaror och borgargods från Bohuslän (Ö)
1639 27/6 trävaror till Malmö, mjöl och malt hem, 12 läster
1639-40, 1640 och 1642-43 noteringar i Uddevalla, 12 läster

⁵ I Ulebergshamn bodde det fler än David Slaman. På 1620-talet fanns det tidvis 13 skattskrivna strandsittare där, under 1630-talet hälften så många. Förutom skeppare (i tullängderna två förutom Slaman och Kruse) och fiskare fanns där under en period en skräddare och en tunnbindare. Ett par danskar var skrivna där olika länge. En släkt som var representerad där var ovan nämnda Kruse (skrevs ofta med dubbel-s): Anders Kruse 1610-24 (tull 1616 12/6) och Hans Kruse 1623-26. En Jens Krasse nämns 1610-23, liksom en Niels Högh.

1643 28/4 trävaror från Brevik i Sunnerviken att lossas i Kalvsund

1643 1/7 trävaror från Krogenäskile

1646 4/7 trävaror från Norrviken till Sundet

1648 Uddevalla, 1 riksdaler för Davids skuta, 8 läster

1653 25/3 från Norrviken barlastad, 16 läster

Henrik Karlsson 2017

Familj 1

NN Schlaman.

Barn utan känd moder:

* **NN Schlaman**, se familj 2.

* **Brand Schlaman**, se familj 3.

* **David d.ä. Schlaman**, född 1555, se familj 4.

Familj 2

NN Schlaman (från familj 1). Bosatt i Greifswald, Tyskland.

Barn utan känd moder:

* **David d.y. Slaman**, född 1600, se familj 5.

Familj 3

Brand Schlaman (från familj 1).

Gift med

Ilsabe Papke, född i Greifswald, Tyskland.

Barn:

* **Ursula Schlaman**, se familj 6.

* **Ilsabe Schlaman**, se familj 7.

* **Margareta Schlaman**, se familj 8.

Familj 4

David d.ä. Schlaman (från familj 1), född 1555 i Tyskland, död 1636 i Ulebergshamn, Tossene sn (O). Skeppare i Ulebergshamn.

Gift 1590 med

Karin.

Gift 1630 med
Ilsabe.

Barn i andra giftet:

* **NN Schlaman**, född i Ulebergshamn, Tossene sn (O), död 1635-05
i Ulebergshamn, Tossene sn (O).

Familj 5

David d.y. Slaman (från familj 2), född 1600
i Greifswald, Tyskland, död 1682-02 i Ulebergshamn, Tossene sn (O).
Skeppare i Ulebergshamn.

Gift 1627 i Tossene sn (O) med
Anna Olsdotter, född 1603, död 1686-05 i Ulebergshamn, Tossene sn (O).

Barn:

* **Lisbet Davidsdotter**, se familj 9.

Familj 6

Ursula Schlaman (från familj 3), född
i Greifswald, Tyskland.

Gift med
Paul Brunst.

Barn:

* **Johan Brunst**, född i Greifswald, Tyskland.

* **Arnold Brunst**, född 1630 i Greifswald, Tyskland.

Familj 7

Ilsabe Schlaman (från familj 3), född
i Greifswald, Tyskland.

Gift med
Everwien von Städten.

Barn:

* **Sophia von Städten.**

* **Johann von Städten**, född i Greifswald, Tyskland.

Familj 8

Margareta Schlaman (från familj 3), född
i Greifswald, Tyskland.

Gift med

Philipp Heinrich Friedlieb, född 1603 i Osnabrück, Tyskland,
död 1663-09-10 i Stralsund, Tyskland.

Barn:

* **Ilsabe Friedlieb.**

* **Arnold Friedlieb.**

Familj 9

Lisbet Davidsdotter (från familj 5), född i Ulebergshamn,
Tossene sn (O).

Gift 1664-05-29 i Tossene sn (O) med

Måns Olsson, död (begravd 1673-01-05) i Ulebergshamn, Tossene sn (O).

Barn:

* **NN Månsdotter**, född (döpt 1664-09-18) i Ulebergshamn, Tossene sn (O).

* **Anna Månsdotter**, född (döpt 1667-08-11) i Ulebergshamn,
Tossene sn (O).

Forskare:

©

Denna sida är skapad med datorprogrammet [Holger8](#) 2017-03-16

Lagmansrätten 1691 28-31/7 i Kungälv

"Företogs een för detta incaminerat⁶ sak angående ett arfskap effter Sahl. David Slagman på Uhlebärgshamn och hans hustru Anna Olßdotter, hwilken sak widh några Laghmanstingh tillförne har varit begynt att ageras, men såsom Laghmansrätten aldrih hindt få någon uthförligh och pertinent⁷ underrättelße och beskedh om sielfwa effterlåthenskapen; huru stoor den varit, är samma sak ifrån det eena tingh till det andra uppskiuten, hwar emillan man sökt alla uptänkelige medel till att få här om een behörig kundskap, som man dock omsidher intet vidare kunnat ernå, än att man fåt eett inventarium af Sahl. häradtshöfdingen Johan Wetterman uprättat, men af honom ounderskrifwit, hwilket man fortfarit på wederbörligit och lagligt sätt att låtha beswära igenom Anderß Jöranson och Oluf Jonson, som tagit hehla effterlåthenskapen, den ena effter Sahl. David Slagman som hans arfwinge, och den andre medh några sina Syskone effter hustrun Anna Olßdotter, som hedan effter uthförligare skall förklaras, effter som nödigt erachtas att repetera denna sak först ifrån begynnelßen, på det hehla sammanhanget desto bättre kan aftagas, och uthan mödo desto snarare och lättare begripas som sålunda förewetter,

att Sahl. David Slagman hafwer A.o 1680 d. 20 Octobr. giordt ett reciprocum⁸ testamentum medh sin hustru Anna Olßdotter, att emedan de woro barnlöba, skulle den längst lefwande behålla hehla boot odehlt, så länge han lefde, men effter deß dödh, då först dehlas effter Lagh. Något der effter döde David Slagman, och hustrun satt uthi hehla boot till deß hon döde som skede uthi Maij månadh Anno 1686, då effterlåthenskapen effter Lagh borde arfwingarne emillan blifwa dehlt och afwittrat.

Å hustruns wägnar hafwa sigh för arfwingar uthgifwit hennes broderbarn Larß och Oluf Jönsöhner och Engell och Anna Jönsdöttrar, samt några halfsysstrar, som tillsamman är tilldehlt effter Norsk Lagh halfparten i boot. Men å Sahl. David Slagmans wägnar hafwer een man Anderß Jöranson på Hunnebostrandh emohttagit den andre halfdehlen, så wähl i henseende till den Slächtskap, som han å sin hustrus wägnar angifwit, som och förmedelst ett testamente af d. 14 Decembris A.o 1685, hwar uthinnan hans hustru testamenterar och förährar sin man icke allenast alt det som de då ägde, uthan hwadh henne framdeles uthi Sahl. David Slagmans Sterbhuus effter hustruns dödh kunde tillfalla. Denna Anderß Jöransons hustru Maria Valentins dotter hafwer mannen widh häradsRätten uthgifwit för Sahl. Slagmans halfSystems dotter, men hwarken der eller widh LaghmansRätten kunnat bewijba hennes Slechtskap, uthan Länßmannen Pehr Jönson Holst sedermera sökt att klandra detta arf å sin hustrus och hennes medhinteressenters wägnar, som skulle de wara närmaste arfwingar, williandes förklara att Sahl. Borgemästaren David Friedlieb och Sahl. David Slagman skulle wara uthi Slächt och arfwelinea tillsamman, af hwilken David Friedlieb Länßmannens hustru och hennes medinteressenter ära härkomne:

Men HäradsRätten är kommen på de tankar att förklara detta arf för Dana-arf⁹: hwar emoht Per Jönson Holst hafwer appellerat¹⁰ under LaghmansRätten, och der sökt både denna sak att befrija för Dana-arf, som och att närmare och klarare bewijsa sin hustrus Skyllskap medh David Slagman. Men imedlertidh att han och Cronones Befallningsman Peter Kall ratione officii¹¹ strida om detta arf, och

⁶ Incaminera=göra anhängig. Här närmast (i sammanhanget) "en tidigare sak som tagits upp".

⁷ Pertinent=relevant.

⁸ Reciprocum=ömsesidigt, man testamenterar till varandra.

⁹ Dana-arv=inga rättmätiga arvingar, utan kvarlåtenskapen till kronan (motsv. Allmänna arvsfonden).

¹⁰ Appellera=vädja, anhålla. Här till en högre rättsinstans.

¹¹ Ratione officii= å ämbetets wägnar.

Länßmannen blef imponerat¹² att legitimera sin hustrus ätt, som han wehlat upräkna, och sådant i Pommern lätt undersökia,

infinna sigh twänne personer ifrån Pommern nembl. H.r Johan Brunst och h.r Johan Hövet, som säga sigh med sina medinteres.ter wara de närmaste arfwingar, sökiandes det att bewijba igenom een attest ifrån Staden Gripswall¹³, som indigiterar¹⁴, att Brand Slagman hafwer effterlembnat sigh tränne döttrar, den första Ursula benämbdh hafwer warit gifft medh een Kiöpman Paul Brunst ben.dh och aflat tillhopa Arend och Johan Brunster, den andra dottern Ilsebe ben.dh hafwer medh sin man Ewerwien von Städten effterlembnat sigh barn nembl. Fru Sophia von Städten Sahl. Capitain Bökels änkiä, och Johan von Städten, om han ännu skall wara uthi lifwe. Den tredie dottern Margaretham hafwer Doctor Philipp Hinric Friedlieben ägdt, och medh henne aflat Ilsebe Friedlieb, H.r Johan Hövetens ächta hustru, och H.r Licentiaten Arnold Friedlieb.

Jämwall hafwa bem.te ifrån Pommern ankomne arfwingar remonstrerat¹⁵ igenom ett annat document ifrån Staden Rostock, att Ewerwien von Städten och Doctor Philipp Hinric Friedlieb, hwilka bägge ägde, som för är mäht, Brand Slagmans döttrar, hafwa ärfft effter den gamble David Slagman. Uthaf sådane skiähl hafwer Länßmannen Pehr Jönson Holst ginaste låthit sin begynta præntion falla, efftersom han der af erfarit, att hans hustru intet war af den Friedlieb, som hade ägdt Brand Slagmans dotter, uthan af hans brodher, och således i Swågerskap medh deße arfwingar. Hwarföre de honom åljtit¹⁶ denna sak som deras fullmächtige att uthföra; det han sigh åtagit och dereffter uppå förömtalde deras skiähl af LaghmansRätten anhållit om ett ändteligt och rättmätigt uthslag.

LaghmansRätten hafwer funnit nödigt att fråga Anderß Jöranßon och Oluf Johnson om dem något witterligit warit om deße Pommerske arfwingar? Hwartill de bägge swarade ia, att de nogsamt wiste att Ewerwien von Städten, som ägde Brand Slagmans dotter, hade tillförne tillijka medh den unge David Slagman, som nu klandras arfwet effter, tagit arf effter den gamble David Slagman, som de mehnte wara den unge Slagmans faderbrodher. Cronones Befallningsman Peter Kall begiärade att Oluf Jonson måtte afläggia sin eedh uppå deße ordh, som han hade framfördt nembl. att Ewerwien von Städten medh sina interessenter hade tillijka medh den unge David Slagman tagit arf effter den gamble David Slagman, som för många åhr sedan här uthi landet döder är, hwilket han medh största frijmodigheet effterkom. Dereffter bewijstes både medh H.r General Lieutenantens och Gouverneurens von Schönlebens reesepåß, så wäll som medh eet bref af een Borgare i Göteborgh Hartman ben.dh att Anderß Jöranßon warit sinnadh att reesa åth Pommern, och upfråga deße arfwingar, men ändtel. låtit der widh stanna att bem.te Hartman skulle skrifwa åth Pommern och notificera dem sådant arf här uthi Bahuus Lähn wara fallit. Jämwall producerades Häradtshöfdingens Johan Wettermans befallningh af d. 30 Julij A.o 1686 hwaruthinnan han förbiuder David Slagmans arfwingar, att annorlunda handtera medh Sterbhußet, än de widh hans ankomst kunna förswara, då han will anställa för de uthlänske arfwingar een noga undersökningh, huru alltingh der medh tillgångit är. Ytterligare gaf och ett gammalt insinuerat¹⁷ document widh handen, att den unge David

¹² Imponera=urspr. sätta in. Här=uppmanad eller framkallad.

¹³ Gripswall=Greifswald.

¹⁴ Indigitera=påvisa, utvisa, visa. Jfr. indikera, men här i starkare betydelse än vi vanligen menar med detta.

¹⁵ Remonstrera=klargöra och/eller göra invändningar emot.

¹⁶ Ålilit=ovanligt ord som här bör betyda att de gett honom sitt förtroende (att vara deras fullmächtige).

¹⁷ Insinuerat=ingivet (till rätten).

Slagman hade tillijka medh deße Tyske arfwingars föräldrar tagit all den effterlåthenskap som warit effter den gamble David Slagman, så att intet mehra twifwelsmåhl wara kunde att deße ifrån Pommern sikh angifne personer iu woro de rätta och närmaste arfwingar effter den unge David Slagman, uthan att LaghmansRätten nu eendast hade att bemöda sikh om, hurusom man måtte fåå weeta hwadh effterlåthenskap der hade warit i Sterbhußet.

Blefwo för den skull så Anderß Jöranson, som Oluf Johnßon förmahnte att säija deras sanningh, som dem kunde witterligh wara om detta Sterbhußets tillståndh, såsom de sedan tänkte medh deras liflige eedh kunna bedyra. Hwar uppå de bekände, att een hustru på Uhlebärgshampn Karjn Torgersdotter widh namn hade bekommit een Brenewijns panna, som Sahl. Häradtshöfdingen Johan Wetterman hade låthit henne uthfå uppå hennes eget blotta angifwande, att Sahl. Slagmans hustru Anna Olufsdotter hade henne den förährat uthi hennes lefwande lifwe.

Der uppå bekiände Oluf Jonson allena att Sahl. Häradtshöfdingen Wetterman hade tagit till Betallningh för sitt omak att giöra skifftet effter Sahl. David Slagman och hans hustru Silfwer för 7 Rdr, som war uthlähnte till Prästegården 11 Rdr i contante penningar, 1 teenkanna, 2 kopparfaat och 1 dito af bläck. Sedan begiärade LaghmansRätten att Anderß Jöranson och Oluf Jonson skulle beswärä det ingifne inventarium, men aldra först betänkia sin Sahligheet, och tillhöra de perßeler¹⁸, som der stå upförde, då de kunde hugß sikh om de wiste något wara förglömt och uthesluttit. Der uppå när inventariumet war upläbet, tillbödo sikh Anderß Jöranson och Oluf Jonson att afläggia deras eedh der uppå, att de intet wiste något mehr att tillkänna gifwa, än de reda hade giordt öfwer det, som uthi inventario war uptecknat, hwilken eedh de medh händer å book uthi parternas närwaro aflade. Mehra hade parterna uthi detta måhl intet att påminna eller ingifwa, uthan Befallningsmannen Peter Kall och Anderß Jöranson ingåfwo deras expense-räkningar, och begiärade at sådant måtte i acht tagas. Hwareffter LaghmansRätten skredh till doms, som föllier.

-Uthi den appellerade sak emillan Länßannen Pehr Jönson Holst å sin hustrus och medhinteressenters wägnar kiärande, och Befallningsmannen Peter Kall ratione officii Swarande angående ett arf, som är fallit effter Sahl. David Slagman och hans hustru Anna Olßdotter uthi Uhlebärgshampn, Så som och uthi den arfsrättigheet, hwilken widh påstående action de ifrån Pommern angifne och dehlß hijtkomne arfwingar nembl. H.r Johan Brunst, Sophia von Städten, Johan Hövet å sin hustrus Ilsebe Friedliebs wägnar och h.r Licentiaten Arnold Friedlieb sedan genom deras fullmächtige förbem.te¹⁹ Länßmannen Pehr Jönson Holst lagligen sökt att klandra är detta LaghmansRätens sentence och dom.

Emedan befinnes att Anderß Jöranson på hunnebostrand effter hans Sahl. hustrus honom giorde testamente trädet som een arfwinge till Sahl. David Slagmans effterlembnade arf, hwilket honom sedermehra LänßannenPehr Jönson Holst medh hans förmeht medharfwingar wehlat klandra: hwaruppå Cronones Befallningsman Peter Kall å Embets wägnar lagligit inkast²⁰ giordt, föregifwandes att emedan de som sanskyllige arfwingar sikh intet infunnit innan natt och åhr²¹, borde detta förbem.te arf hans Kongl. Maij.t som Dana-arf heemfalla.

¹⁸ Persedlar, föremål. Ofta inventarier i bouppteckningar. Den här meningen i sin helhet något oklar.

¹⁹ Förbem.te=förbemälte=ovannämnde.

²⁰ Inkast=invändning.

²¹ Natt och år=juridiskt uttryck för kalenderår. Möjligen här närmast "inom preskriptionstiden".

Hwaruthinnan af LaghmansRätten widh vidare undersökningh är sedermehra befunnit något jäf så wähl när Anderß Jöransons, som länsmannens hustrus och hennes medinteressenters ätt blef upräknat, der före dem påtog sigh för detta måhl att legitimera, då widh effterfrågningh af dem som rätta arfwingar wara kunde, sigh infunnit ifrån Pommern H.r Johan Brunst och Johan Hövet å sin hustrus Ilsebe Friedliebs wägnar, hwilka igenom deras medbrachte documenter och attester af Staden Gripswall och Rostock tillkenna gifwit, huru deras föräldrar för warit arftagande af ett fordom här i Lähnet fallet arf effter den gamble David Slagman tillijka medh den unge David Slagman, effter hwilken nu arfwet klandras, så att han då tagit sin tillhöriga dehl som een medharfwinge jämpte deras föräldrar, hwilket uthom förige skriffter, så wähl af ett gammalt document, som Anderß Jöranßons och Oluf Johnsons (hwilken senare warit Slagmans hustrus arfwinge) nu giorde bekiännelße är bewijßligt giordt.

Sedermehra är och klarligen blefwit deducerat²², huruledes mehrbem.te Anderß Jöranßon, som å sin hustrus Maria Valentinsdotters wägnar till förbem.te arf trädit, witterligt warit att jämpte honom ännu deße förbem.te arfwingar i Pommern warit, som rätt hade att tahla på detta falne arf, hwilket bewijßas dermedh att han sökt H.r General Lieutenantens och Gouverneurens reebepaß att upfråga dem uthi Pommern, som han dock intet effterkommit, uthan allenast begiärt af een Borgare i Giötheborgh Hartman ben.dh att han wille skrifwa åth Pommern och notificera Ewerwien von Städten eller hans barn, att ett sådant arf här i Bahuslähn är fallit: deßuthan har och Häradtshöfdingen Wetterman som inventariumet uprättat, haft kundskap om deße Pommerske arfwingar, hwilket klarligen sees så wähl af bem.te häradtshöfdings bref af d 30 Julij A.o 1686 der han befaller förb(em).de uthlänske arfwingar intet medh Sterbhußet olagligen att handtera, som det författade inventarium, hwarest häradtshöfdingen lembnat öpet rum till att inskrifwa deras namn när de skulle komma tillstädes.

Hwar på Länßmannen Holst förklarade deße ifrån Pommern infundne arfwingar närmare wara till arf att taga, och nu som deras slächtingh och fullmächtig deras rätt förswarade. Då och Anderß Jöranßon måste tillstå att bem.te arf deße uthur Pommern infundne arfwingar närmare än honom och hans hustru böör tillkomma. Hwarföre emedan 1.mo Kunnocht warit att sådane arfwingar warit till, 2.do är bewijst att deße Pommerske arfwingar äre närmaste till arf, 3.tio de aldrig för här om någon kundskap erhållit, altså som Lagen säijer cap. 16 Erfd. B. L. L. böör detta considereras för återgångsarv²³ som Anderß Jöranßon som oskylder tagit: och emedan Anderß Jöranßon emoth sitt bättre wettande detta arf anträdit sigh icke till nytta föra kan den uthi bem.te cap. indigiterade præscription²⁴, och i anledningh af ult.²⁵ Cap. Erfda. B. der wettenskap om rätta arfwingar interrumperar²⁶ och uphäfwer all præscription för sådant arf: Altså finner Rätten skiähligt att mehrbem.te Pommerske arfwingar nembl. H.r Johan Brunst, Sophia von Städten, Johan Hövet å sin hustru Ilsebe Friedliebs wägnar och H.r Licentiaten Arnold Friedlieb böra träda till arfs effter Sahl. David Slagman, och det lagligen nyttia och till sigh taga.”

²² Deducerat=härlett, bevisat.

²³ Considereras för återgångsarv=betraktas som å. Juridisk term. Att det måste återgå, lämnas tillbaka.

²⁴ Indigiterad præscription=(i den ovan åsyftade lagen) visad preskription (i bet. preskriptionsstid).

²⁵ Ult.=ultima=sista.

²⁶ Interrumpera=avbryta. Bör betyda att preskriptionstid upphävs vid sådant arv, om man senare får vetskap om rätta arvingar.